

„A félelmen túli tartomány dalokra elszánt kölyke...”

Könyvtárunk névadójáról

A Budakeszi Könyvár május 7-én felveszi Nagy Gáspár Kossuth-díjas költő, író nevét. Ebből az alkalomból ismertetjük a több mint huszonöt évig Budakeszin élt költő életrajzát a Görömbei András irodalomtörténész, egyetemi tanár által készített összeállítás felhasználásával.

Nagy Gáspár (Bérbaltavár, 1949. május 4. – Budapest, 2007. január 3.) gyermekkorának két meghatározó élményköre a paraszti élet és a kereszténység volt, de már kisgyerekként találkozott 1956 élményével is. A bérbaltavári általános iskola elvégzése után a Pannonhalmi Bencés Gimnázium diákja lett, ahol 1967-ben érettségizett.

Az érettségi után egy évig segéd munkásként dolgozott Szombathelyen. Az 1968-as esztendő reményeivel és nagy csalódásaival az írásbeli tisztázásra ösztönözte, ekkor jelentek meg először versei. 1968-1971 között Szombat-helyen népművelő-könyvtár szakos főiskolai hallgató volt, 1971-ben kapott diplomát.

Világzemléletének alakulásában fontos szerepe volt 1968-nak. A Prágai Tavasz letérése jegyezte el a történelemmel. A politikai rendőrség is ekkor írta róla az első jelentéseket, aztán egészen 1989-ig minden lépését számon tartották.

1971-től Budapesten könyvtárosként dolgozott a Szabó Ervin Könyvtár fiókkönyvtáráiban, 1974-75-ben pedig a Magyar Írók Szövetsége könyvtárában.

1974-ben megnősült, három gyermekük született: Réka (1975), Áron (1979) és Rita (1982).

Kormos István 1973 októberében – költészetének lényeges vonásait pontosan jelző bevezetővel – mutatta be Nagy Gáspárt az Élet és Irodalomban. Ő adta ki első kötetét is 1975-ben, 1976-ban pedig meghívta szerkesztőnek a Móra Kiadóhoz. Az 1976-1980 közötti években közel száz könyv szerkesztésében vett részt.

1981-től 1985-ig a Magyar Írók Szövetségének titkára. Az írószövetség a nyolcvanas évek elején a szellemi szabadságért való küzdelem legfontosabb szervezete volt. A választmány ülései a politikai hatalom és az írók ütközésének fórumává lettek. Ezeknek a küzdelmeknek Nagy Gáspár az egyik legaktívabb résztvevője volt. E négy esztendőt később is élete legizgalmasabb, legtevékenyebb periódusának tartotta: „1981-86 között az irodalom és az irodalmi élet e szövetségi keretben a rendszerváltás kísérleti műhelye lett.”

1985-től két évtizeden keresztül a Bethlen Alapítvány titkári feladatait is ellátta. Ez a közadakozásból a nemzet javára létrehozott és fenntartott alapítvány Bethlen Gábor szellemében erősíti az összmagyarság szellemi összetartozását, anyanyelvének és történelmi hagyományainak ápolását.

Nagy Gáspár 1985 márciusáig dolgozott írószövetségi titkárként. Ekkor kellett távoznia a Nagy Imréről az Új Forrás 1984/5-ös számában megjelentetett Öröknyár: elmúltam 9 éves című verse miatt, melyben

Nagy Gáspár
Amíg

N. L.-nek
a „legvidámabb üzenetekből”

Istenem,
hát ezt is megértem!
Plakátokon ázik az arcom
s patakszik értetek – ugye értetek?! –
a könnyem –:

de
falragaszodom
éjjel és nappal
és pont ide

mert
letéphetetlen
lemoshatatlan
leverhetetlen

.....
a m í g
egy félelemtől
átllyuggatott
ország roskad
a versek betűire.

Nagy Imre tisztességes eltemetéséért és gyilkosainak néven

nevezéséért emelt szót. 1986 júniusában pedig a Tiszatáj szerkesztőségét váltották le A Fiú naplójából című verse miatt. Ez a verse tiltakozott a forradalom elárulása ellen, s felmondta az értelmiség és a hatalom 1956 után kötött kompromisszumát.

1988-ban az – évtizednyi próbálkozás után végre engedélyezett – első független folyóirat, a Hitel szerkesztője lett. Ez a folyóirat volt az első legálisan engedélyezett ellenzéki publikációs fórum. Nagy Gáspár 2004-ig dolgozott a Hitel szerkesztőségében. 2004-től a Magyar Katolikus Rádió kulturális szerkesztőségét vezette.

Szinte minden élő magyar írórt személyesen is megismert, gazdag külföldi kapcsolatokat ápolt.

A nyolcvanas évek közepén megjelent „rendszerváltó” versei és folyamatos ellenzéki magatartása miatt az 1989 előtti politikai hatalom egyik főelleniségének tekintette. Ő pedig személyes feladatának érezte a

diktatúra elleni küzdelmet. Nyíltan szót emelt a történelem tényeinek meghamisítása ellen. Költészetének kezdetektől fogva fontos motívuma lett „ötvenhat”, „október” és „hatvannyolc”. A magyarországi rendszerváltozás folyamatának érzékeny ösztönzője és kritikus megítélője volt.

Költői látásmódja a magyar líra metaforikus hagyományához kapcsolódik, de koranalízisét sokszor játékosan, a posztmodern számos elemét is kamatoztatva végzi. Verseiben egy, az etikus magatartást minden körülmények között vállaló költő ítéli meg a kort, amelyben él. Esszéinek közel ezer lapot kitevő két kötete is a szakmai tájékozottság, érzékenység példászerű találkozására.

Művészete hiteles és érvényes megújítása a magyar irodalom közösségi felelősségtől, cselekvő történelmi jelenlétről mindenkor tanúságot tevő fő vonulatának.

Budakeszi Könyvtár